

het museum
bin
BUITEN **nen**
ste

DeMuseumFabriek
& **RIJKSMUSEUM TWENTHE**

Jan Sluijters, *Jonge vrouw met roze blouse*,
z.j., olieverf op doek, Collectie Rijksmuseum
Twenthe, langdurig bruikleen particuliere
collectie

het museum
bin
BUITEN **nen**
ste

TRANSFORMATIEPLAN
ROOMBEEK MUSEA
2021 - 2024

DeMuseumFabriek
& **RIJKSMUSEUM TWENTHE**

De Musea van de *Verbeelding*

Colofon

Dit is een uitgave van Rijksmuseum Twenthe en De Museumfabriek

Het museum binnenste buiten.
Transformatieplan Roombeek Musea
2021-2024

Tekst:

Arnoud Odding

Van werken van beeldend kunstenaars aangesloten bij een CISAC-organisatie is het auteursrecht geregeld met Pictoright te Amsterdam.
© c/o Pictoright Amsterdam 2021

Druk

Te Sligte-Olijdam

Oplage

500

Afb. cover: Mundomotorium, Collectie Kamphuis, De Museumfabriek
Afb. P-65: Diverse natuurkunde instrumenten, Collectie Kamphuis,
De Museumfabriek

Rijksmuseum Twenthe
Lasondersingel 129
7514 BP Enschede

- 11 Het museum van de toekomst
- 15 De Roombeekmusea
- 19 De periode 2017-2020
- 25 Het tweede transformatieplan – 2021-2024
 - 26 De Academie van Verbeelding
 - 26 Pop-up Wunderkammers en Schatkamers
 - 27 Drie nieuwe programmalijnen in Rijksmuseum Twenthe
 - 30 Het Twentelab
 - 31 De Atlas van Ooit
 - 31 De stad als podium
- 43 Tot slot...

Musea gaan over vroeger.
Dat wat was in plaats van dat
wat is, zo wordt gedacht.
Wij willen een museum
over hier en nu en over jou en
over ons.
Dwalen, maar niet verdwalen,
door ruimte en tijd,
langs bossen, over velden en
door dorpen en steden,
tussen planten, dieren en
machines

volg je het eigen pad.
Mensen ook...
Jij, wij, zij, vroeger en nu
Wie we zijn en
wat ons drijft.
Meedoen!
Verbazen en verwonderen.
Veelstemmig
zowel van toen als tegenwoor-
dig. Over wat verandert en wat
ook niet, wat ons maakt en wat
ons bindt.

Philip Vermeulen, *10 meters of sound*, 2018,
elastiek, motoren, lagers, Arduino, Ableton
en hout. Collectie Rijksmuseum Twenthe,
aangekocht met steun van het Mondriaan Fonds

Interactieve sagenkijker, ontwikkeld
door kunstenaar Freerk Wieringa.
De Museumfabriek leverde de content.

Missie: Van alle kwaliteiten die wij bezitten is de verbeelding de meest menselijke. Het is de verbeelding die ons kunstwerken schenkt, verhalen vertelt, een verleden creëert, waarden vormt en houvast biedt. In een tijd waarin alles razendsnel verandert en waarin oude zekerheden wankelen is de verbeelding, meer dan ooit, van groot belang. Rijksmuseum Twenthe en De Museumfabriek bestuderen, presenteren en stimuleren de menselijke verbeelding. Want het is de verbeelding waarmee we vorm en betekenis geven aan onze wereld.

Martens & Visser, *Reflecting Holons*, 2015.
Oled-strips met motor, Collectie Rijksmuseum
Twenthe, aangekocht met steun van het
Mondriaan Fonds

Het museum van de toekomst

HET MUSEUM VAN DE TOEKOMST

Het museum van de toekomst is het museum dat zich binnenste buiten keert. Het museum dat de kwesties die mensen bezighouden naar binnen haalt en dat zelf naar buiten reikt om een zo divers mogelijk publiek te bereiken. Het museum van de toekomst is het museum waar iedereen welkom is en waaraan eenieder die dat wil bij kan dragen.

Het museum van de toekomst is een ontmoetingsplek. Een museum als een plein waar je mensen treft en waar het draait om de grote en kleine vragen van het leven. Of als een park waar je flaneert en waar het gaat over schoonheid en over waarheid. Niet alleen door de mooie en de waardevolle dingen te laten zien maar ook door oog te hebben voor de tegenstrijdigheden en het tragische.

Musea vertellen verhalen. Verhalen die niet de enige en volledige waarheid zelf zijn, maar die wel gebaseerd zijn op feiten. Want in het museum van de toekomst is ruimte voor twijfel en scepsis en nieuwe kansen. Met verhalen geven wij mensen vorm en betekenis aan onze wereld. Daarom zijn de twee Roombeekmusea de musea van de verbeelding. Het is de verbeelding waarmee wij vorm en betekenis geven aan ons bestaan.

Replica van een Wolharige Neushoorn.
Collectie De Museumfabriek, 50.000 jaar
geleden, tijdens de laatste ijstijd, liepen
deze dieren rond in Twente.

Otto Marseus van Schrieck, *Bosstilven met
bloemen en vlinders*, ca. 1660, olieverf op doek,
Collectie Rijksmuseum Twenthe

De RoombEEK- mUSEa

DE ROOMBEEKMUSEA

In de zomer van 2016 kondigden Rijksmuseum Twenthe en (toen nog) Museum TwentseWelle hun plannen aan om samen te gaan. Twee musea met sterk verschillende collecties en publieksgroepen beloofden samen te werken als één organisatie met één directie en één Raad van Toezicht. Daarbij werken beide musea vanaf de zomer van dat jaar vanuit dezelfde missie en visie, maar qua programmering en aanpak kunnen twee musea nauwelijks sterker van elkaar verschillen.

Rijksmuseum Twenthe is een landelijk kunstmuseum waar in ambitieuze tentoonstellingen met oude, moderne en hedendaagse kunst verhalen worden verteld over maatschappelijke en culturele ontwikkelingen in de afgelopen eeuwen en de betekenis daarvan voor het heden.

TwentseWelle (in 2018 omgedoopt tot De Museumfabriek) is een stedelijk museum dat zich richt op de samenhang tussen natuur, cultuur en techniek en dat brede publieksgroepen uit de regio trekt. Zowel families met kinderen als 'liefhebbers' van en geïnteresseerden in al die verschillende disciplines die De Museumfabriek onder één dak samenbrengt en in hun samenhang presenteert.

Rendier met jong, Collectie De Museumfabriek.
De Museumfabriek is na Naturalis het museum met
de grootste collectie Pleistocene zoogdieren.

Claudy Jongstra, *Identity Diptych (part 2)*, 2019-
2020, wol gekleurd met natuurlijke pigmenten,
Collectie Rijksmuseum Twente, aangekocht
met steun van het Mondriaan Fonds

De periode 2017-2020

DE PERIODE 2017-2020

Ruim vier jaar na de aankondiging van de samenwerking tussen de Roombeekmusea kan een eerste balans worden opgemaakt. Er is veel bereikt. De twee organisaties zijn in elkaar gevlochten met één collectie- en kennisafdeling, met één publieksdienst, met één back office en één commerciële en dienstverlenende afdeling.

Waar TwentseWelle probeerde grote publiekstreckende tentoonstellingen te maken daar heeft De Museumfabriek zich geheel gericht op de vernieuwing van de collectiepresentatie en op de organisatie van ontelbaar veel activiteiten voor uiteenlopende publieksgroepen.

De Museumfabriek heeft de potentie als familiemuseum met gestaag stijgende bezoekersaantallen de afgelopen jaren waar kunnen maken. Geïnvesteed werd er niet alleen in de Wunderkammers van de nieuwe collectiepresentatie of in een enorme Makerspace van 500 m² maar ook in de verplaatsing van de entree van het museum als een vrij toegankelijk gebied (Lokaal Roombeek) met winkel, horecavoorziening, vergader- en werkplekken. De grootste van twee zalen voor wisseltentoonstellingen werd omgevormd tot het Vriendenloterij auditorium.

Voor Rijksmuseum Twenthe heeft de samenwerking met De Museumfabriek ook grote gevolgen gehad. En niet alleen op organisatorisch gebied. Met de Familiejaarkaart bijvoorbeeld

die is bedacht met het oog op de voornamelijk regionale publieksgroepen van De Museumfabriek vinden de laatste twee jaar ook nieuwe publieksgroepen de weg naar het rijksmuseum.

Inhoudelijk heeft Rijksmuseum Twenthe de afgelopen vier jaar de lijn voortgezet van de in 2013 ingezette koers om tentoonstellingen te maken over 'kantelmomenten' in de (westerse) geschiedenis. De 'momenten' waarop de werking en de loop van de geschiedenis voelbaar waren. In 2019 leidde dat tot de grote tentoonstelling 'De Naakte Waarheid' waar in ruim 100 kunstwerken de hele westerse mentaliteitsgeschiedenis van de late middeleeuwen tot de vroege 21e eeuw vanuit één samenhangend perspectief werd belicht. De Naakte Waarheid was het slotspektakel van een langdurig onderzoek in tientallen tentoonstellingen. Aan het begin van dit nieuwe decennium is het tijd om nieuwe accenten te zetten, maar daarover in het vervolg meer.

De vlindercollectie van De Museumfabriek omvat meer dan 70.000 exemplaren. Vrijwilligers determineren, leggen de gegevens vast in de computer voor wetenschappelijke doeleinden en vertellen met veel plezier over hun werk in het museum.

Paradijsvogel, meegenomen
door ontdekkingsreiziger
Van der Sleen, Collectie
De Museumfabriek.

Bart Hess, *Life Instinct*, 2018, gemengde
techniek, Collectie Rijksmuseum Twente,
aangekocht met steun van het Mondriaan
Fonds

Het tweede transformatie- plan 2021-2024

HET TWEEDE TRANSFORMATIEPLAN – 2021-2024

Voor beide Roombeekmusea stond de afgelopen cultuurnota-periode (2017-2020) in het teken van het optimaal benutten van de kansen die de nieuwe samenwerking bood. Maar als er ultimo 2020, ondanks het succes, één ding duidelijk werd dan was het wel dat de transformatie van de beide musea nog lang niet af was en dat een nieuw transformatieplan voor de periode 2021-2024 nodig was.

In de voorbije jaren en vooral in 2020 (het jaar waarin de pandemie toesloeg) hebben de medewerkers van de Roombeekmusea een aantal ambitieuze vernieuwingsplannen bedacht en uitgewerkt. Plannen die de musea met beide benen in de actualiteit van de 21e eeuw plaatsen en die de musea tot 'musea van de toekomst' zullen maken.

Wie goed naar die plannen kijkt ziet een patroon. Althans zo verging het ons. Alle in dit transformatieplan beknopt beschreven plannen hebben tot doel om de musea 'binnenste buiten' te keren. Soms vooral programmatisch. Regelmatig ook letterlijk.

'Binnenste buiten' want musea zijn maatschappelijke instellingen die zich bezig dienen te houden met actuele onderwerpen en actuele vragen vanuit de samenleving. We verzamelen en bewaren de collecties weliswaar voor de eeuwigheid maar we werken met en voor het publiek vanuit de wens en noodzaak om nu relevant te zijn.

En daarom hebben we een aantal projecten en programma's vastgesteld die we in de komende vier jaren willen realiseren. Projecten en programma's waarmee we de musea binnenste buiten keren en waarop de samenleving ons de volgende jaren kan aanspreken.

1 – De Academie van Verbeelding

Samen helpen de Roombeekmusea jonge mensen om zelf vorm te geven aan hun toekomst en dat doen we door binnenschoolse én buitenschoolse educatie te ontwikkelen en aan te bieden. In 2021 hebben de musea een fundamentele stap gezet met de oprichting van de Academie van Verbeelding waarbij nieuwe en veelal jongere publieksgroepen actief worden betrokken bij de samenstelling van de activiteitenprogramma's en intensief worden begeleid. Hiermee dragen wij bij aan de ontwikkeling van het leerecosysteem van de stad.

Rijksmuseum Twenthe en De Museumfabriek tonen de wereld in een notendop. Met tweehonderdenvijftigduizend objecten van kunst, cultuur, geschiedenis, natuur, wetenschap en techniek zijn de Roombeekmusea de plekken waar de verwondering toeslaat. Want het is de verwondering waardoor talent kan bloeien. De musea willen zich ontwikkelen tot broedplaatsen voor jong talent. De academie is het educatieve platform van de Roombeekmusea.

2 – Pop-up Wunderkammers en Schatkamers

In de afgelopen twee jaar zijn in De Museumfabriek Wunderkammers ingericht. Thematische collectiepresentaties waarin het draait om de samenhang tussen natuur en cultuur en tussen heden, verleden en toekomst. Bij die Wunderkammers zijn educatieve programma's gemaakt. De laatste jaren blijkt het echter steeds lastiger om met de hele klas naar de musea te komen. In 2020 was dat al helemaal onmogelijk. Daarom gaan we naar de scholen toe met onze nieuwe pop-up Wunderkammers (De Museumfabriek) en pop-up schatkamers (Rijksmuseum Twenthe). Beknopte, maar volwaardige tentoonstellingen die makkelijk op te bouwen en af te breken zijn en waar lessen en workshops bij gemaakt worden.

Met deze museale presentaties op locatie proberen we ook de interesse voor de Roombeekmusea zelf te vergroten waardoor de kinderen met hun ouders in de weekeinden of tijdens vakanties tot een bezoek worden verleid.

3 – Drie nieuwe programmalijnen in Rijksmuseum Twenthe

In de afgelopen acht jaar stond in Rijksmuseum Twenthe telkens de vraag centraal 'wie wij zijn en hoe we zijn geworden'. In tientallen tentoonstellingen werd de ontstaansgeschiedenis van ons westers wereldbeeld en denken ontrafeld. In de komende vier jaar kijken we naar het heden en de toekomst: 'wie we zijn en hoe we zullen worden'. Met onze artistieke

Claudy Jongstra i.s.m. Stefan Jaspers
Inner Vitality-tuin, binnenplaats RMT

Art Impression collectiecentrum van het
Twentelab van Rijksmuseum Twente en
De Museumfabriek

toekomstverkenningen brengen we drie maatschappelijke vraagstukken die wereldwijd spelen naar de museumzalen. Ten eerste de ecologische vraag hoe wij onze toekomst vorm kunnen geven zonder die wereld verder te verstoren.

Wat moeten we doen of nalaten? Deze programmalijn noemen we het *Green lab*. De tweede programmalijn – *Body Politics* – gaat over diversiteit en over persoonlijke en groepsidentificatie. Wie mag ik zijn? De derde programmalijn – *Truth* – gaat over waarheid en beeldvorming in een tijd van massamedia en conflicterende belangen en idealen. Wat wil ik weten?

4 – Het Twentelab

Het Twentelab is een werkgemeenschap van tientallen vrijwilligers – of liefhebbers zoals wij ze noemen – die met elkaar en samen met de betaalde krachten werken aan het beheer, behoud en ontsluiting van de collectie. Met het Twentelab stelt het museum zich open voor een onuitputtelijke bron van kennis over en liefde voor de disciplines die we in onze musea verzamelen. Kennis en liefde die deze onbezoldigde ‘gastconservatoren’ graag met eenieder delen.

Daarnaast is het Twentelab een fysiek kennis- en collectiecentrum bestaande uit nieuwe depots, een restauratieatelier, fotostudio, digitaliseringsruimte, werkplaatsen en een enorme bibliotheek met meer dan een kilometer boeken. In 2021 en 2022 worden deze voorzieningen gebouwd, die we waar mogelijk

ook openstellen voor andere kunst- en erfgoedinstellingen in Oost-Nederland. Tot die tijd kunnen de liefhebbers gebruik maken van het inmiddels gerealiseerde tijdelijk Twentelab in de derde pakloos van De Museumfabriek.

5 – Atlas van Ooit

De *Atlas van Ooit* is een systeem waarmee de collecties van de musea ontsloten worden door de objecten – met behulp van geodata – digitaal te verbinden met plekken in het landschap. Met deze door de vrijwilligers van het Twentelab gevulde database kunnen medewerkers en publiek bijvoorbeeld audiotours door het museum maken en volgen. Een ander voorbeeld is dat we fysieke wandelingen in het landschap kunnen uitzetten langs plekken, objecten en verhalen. Door middel van augmented reality brengen we de objecten terug naar de plek van herkomst of ontstaan. De collectie keert zich binnenste buiten. Met meerdere musea in Twente en Overijssel zijn al afspraken gemaakt om dit systeem ook in gebruik te nemen. De Roombeekmusea helpen hiermee lokale erfgoedinstellingen. Hoe meer instellingen deelnemen hoe groter de waarde daarbij is voor het publiek omdat steeds meer objecten en collecties door middel van één geografische interface worden ontsloten.

Jan Toorop. *In 't atelier*, 1901. droge naald.
Collectie Rijksmuseum Twente

Art Impression collectiecentrum van het
Twentelab van Rijksmuseum Twente en
De.Museumfabriek

6 – De stad als podium

Alhoewel Rijksmuseum Twenthe ruim 90 jaar geleden werd gesticht om ook het oostelijk landsdeel te ‘verlichten’ met de ‘schatten van de kunst’ passeerden veel van de Enschedese textielarbeiders nimmer de drempel van het museum. Een streng gebouw met hoge stoep, dat paste bij het idee van een kunsttempel, waar gepaste stilte en eerbied werden verwacht. Volstrekt anders dan het moderne museum zoals dat voor het eerst bezongen werd in 1959 door legendarisch museumdirecteur Willem Sandberg:

we zoeken naar een omgeving
waar de voorhoede zich thuis kan voelen
open
helder
op menselijke schaal
geen grote hallen, statietrappen, bovenlicht
deuren als poorten, geüniformeerde beampten
maar een oord, waar men durft te praten, te zoenen,
hardop te lachen, zichzelf te zijn
een brandpunt voor het leven van nu

Het museum van de toekomst is een museum waar mensen graag naar toekomen, waar ze zich thuis voelen. Een plek waar men elkaar ontmoet, een kop koffie drinkt,

een lezing bijwoont, een krant of een tijdschrift leest. Ons ideale museum ligt aan een plezierig plein of in een groen park waar mensen flaneren, waar kinderen spelen en waar de kunst natuurlijk is. Een museum dat drempelloos is en toegankelijk voor iedereen.

Vanuit dat ideaal hebben we de entree van De Museumfabriek enkele jaren geleden naar het Roombeekplein verlegd en het voor iedere passant toegankelijke museumcafé daarin ondergebracht. Vanuit die gedachte ook hebben we de binnen tuin van Rijksmuseum Twenthe het afgelopen jaar groener, zachter en gastvrijer gemaakt. De eerste maatregelen om de musea werkelijk binnenste buiten te keren.

HET ROOMBEEKPLEIN ALS CULTUURPLEIN

De deur naar De Museumfabriek aan het Roombeekplein maakt de indruk van een onopvallende zijdeur. Een weinig gastvrije, achteloze toegang voor ons stedelijk museum aan een enigszins vervallen plein.

Hoe geweldig zou het zijn als De Museumfabriek, Tetem en kunstacademie AKI samen met de gemeente plannen zouden maken om dit kille plein om te toveren tot een vriendelijk cultuurplein? Misschien met een muziekkoepeel, een terras en met schooltuintjes in plaats van de scherp gehoekte grasveldjes omgeven door een stenen vlakke.

Bezoekers bekijken de werken van de 18de-
eeuwse portretschilder Johann Friedrich
August Tischbein tijdens de Museumnacht
2019.

VAN MUSEUMLAAN NAAR MUSEUMPARK

En hoe mooi zal het zijn als Rijksmuseum Twenthe de twee kavels die het museum bezit aan het begin van de Museumlaan omvormt tot een klein Museumpark met een heerlijk paviljoen, halverwege de Enschedese Museummijl, dat vanuit de binnenstad dient als poort naar Roombeek – en weer terug. De toegang ook tot Rijksmuseum Twenthe. Een paviljoen als een zomerse uitspanning in een vriendelijk park waar kinderen spelen op en met de kunst. Een park dat tevens podium is voor tentoonstellingen, voorstellingen en ontvangsten. De plek om te zien en om gezien te worden.

In de Makerspace kunnen kinderen en volwassenen zelf "dingen" maken. Bijvoorbeeld gereedschap om te onderzoeken wat zich in de vijver achter het museum bevindt.

Albert Neuhuys, *Garen winden*, 1874, olieverf op doek, Collectie Rijksmuseum Twente.

Door uit te proberen en te experimenteren krijgt men beter begrip hoe dingen werken.

Tot slot...

TOT SLOT...

De Academie van Verbeelding; de pop-up Wunderkammers en schatkamers; drie hoogst actuele programmalijnen; het Twentelab; Atlas van Ooit én de stad als podium, dat zijn de speerpunten in het transformatieplan die we voor de periode 2021-2024 hebben vastgesteld. Het zijn de belangrijkste ambities waarover wij over vier jaar verantwoording afleggen.

Projecten en programma's waarmee we de musea binnenste buiten keren, waarmee we een diverser publiek bereiken, in de stad, de regio, het oostelijk landsdeel en zelfs heel Nederland.

We zullen hard werken om dit voor elkaar te krijgen. Maar we kunnen het niet alleen. Met name voor de herinrichting van het Roombeekplein en het omtoveren van de kop van de Museumlaan tot een vriendelijk park hebben we hulp nodig. Hulp van mensen, hulp van fondsen, van de gemeente, de provincie en het rijk. En daarbij beloven wij dat we de andere regionale erfgoedinstellingen en musea waar mogelijk zullen ondersteunen en verder helpen.

Laten we ons gezamenlijk richten op 2024, het jaar waarin Enschede viert dat het 700 jaar bestaat. Een jaar waarin Enschede zich aan het hele land én aan de eigen bewoners presenteert. Enschede, die textielstad, vlak aan de grens is een

bruisende cultuurstad waar iedereen mee mag doen. De stad waar de kinderen en kleinkinderen van die textielarbeiders de musea en de theaters wél binnen gaan. Waarom? Omdat ze zich er thuis voelen en omdat ze mee mogen doen. Laten we samen werken aan een avontuurlijk, veelzijdig en creatief cultuurklimaat in Enschede en Twente.

En dan nog iets. Ons stedelijk museum De Museumfabriek zal de komende jaren verhalen verzamelen. Verhalen van bekende en vooral ook minder bekende Enschedeërs. Mensen van vroeger en van nu. Mooie verhalen, indringende verhalen, menselijke verhalen. Verhalen die we zullen blijven vertellen in onze Wunderkammers, in de Atlas van Ooit en wandelingen door de stad. Zevenhonderd verhalen voor de stad die zevenhonderd jaar bestaat.

Jaap Drupsteen, still uit audiovisuele installatie *The Rhythm Painter*, 2016, Collectie Rijksmuseum Twente, aangekocht met steun van het Mondriaan Fonds.

De vorige eeuw vroeg om specialisten. Onze eeuw vraagt om wendbaarheid en creativiteit, en om de vaardigheid waarmee we kennis en ervaring uit verschillende disciplines met elkaar verbinden.

De Academie van Verbeelding is een museaal platform voor en door mensen van verschillende generaties en verschillende achtergronden. Een incubator waar ze in aanraking komen met nieuwe ideeën en met techniek, wetenschap, kunst en cultuur; waar ze vaardigheden kunnen ontwikkelen en waar ze andere mensen met vergelijkbare interesses ontmoeten. Een platform op het kruispunt van denken en doen.

Avondjapon, versierd met de groene schildjes van de Prachtkever. Gemaakt in 1870 en geschonken door een Enschedese fabrikantenfamilie, Collectie Oudheidkamer Twenthe.

George Hendrik Breitner, *Meisje in witte kimono*, ca. 1895, olieverf op doek, Collectie Rijksmuseum Twenthe

De Atlas van Ooit is een experimenteel project dat met de nieuwste technieken de verhalen persoonlijk maakt. Een project waarin je de objecten uit de museumverzameling bijvoorbeeld kunt verbinden met je geboorteplek, of die van je ouders of grootouders. Waar ze ook vandaan komen.

Het Groene Lab is een programmlijn waarin het draait om vraagstukken rond ecologie en de relatie van de mens met zijn natuurlijke omgeving. Daarbij is Het Groene Lab ook een plek; de vernieuwde binnentuin van Rijksmuseum Twenthe waar kunstenaars kunnen werken, experimenteren en exposeren, en het publiek laten kennismaken met hun werkproces. Om de zichtbaarheid van en de betrokkenheid bij Het Groene Lab te vergroten tillen we het Lab de komende jaren over de muren van het museum heen en laten we het overgaan in de publieke ruimte.

Met De Atlas van Ooit
smelten we de digitale
en de fysieke wandeling sa-
men tot één ervaring. Dat is
ambitieuus, maar wij geloven
dat dit de richting is waarin
musea zich zullen bewegen in
een steeds meer door digitale
media beheerste omgeving.

‘Body Politics’, een voorbeeld: Artemisia
Gentileschi was een van de meest gevier-
de kunstenaars van de Italiaanse barok.
Ze woonde in Rome, Florence, Napels; ze
werd op jonge leeftijd verkracht; trouwde
met iemand anders; raakte in geldnood
en zag slechts één van haar vijf kinderen
opgroeien tot volwassenheid. In hoeverre
worden haar levensloop en passie weer-
spiegeld in de dramatische scènes die ze
schilderde? Moeten we, haar werk lezen
als een reeks biografische gebeurtenis-
sen? Hoe creëerde ze de vrijheid om haar
individualiteit te ontwikkelen? Welke ob-
stakels moest ze overwinnen? Waar vond
ze haar kracht, waaruit putte ze moed en
hoe portretteerde ze zichzelf en de wereld
om haar heen?

Zoro Feigl, *Hoop*, 2015, twee stalen framens, stang, motor en zeven hoepels, Collectie Rijksmuseum Twenthe, aangekocht met steun van het Mondriaan Fonds

Skelet van een Orang Oetan, Collectie Universiteitsmuseum Groningen

Wonderkamers of rariteitenkabinetten zijn de musea van vroeger, toen het nog niet gebruikelijk was objecten thematisch op te splitsen zoals dat nu wel het geval is. Het zijn museale presentaties uit een tijd waarin de grenzen tussen de verschillende disciplines van de wetenschap nog niet zo scherp getrokken waren. Wunderkammern zijn de speeltuinen uit de kindertijd van de wetenschap.

In het Twentelab werken nu al zestig vrijwilligers (of liefhebbers zoals wij ze noemen) onder begeleiding van enkele professionele krachten aan de digitalisering, registratie en bestudering van de meer dan 300.000 objecten omvattende collectie. Daardoor wordt 'De Atlas van Ooit' permanent geschreven en herschreven.

'Truth', een voorbeeld: De vraag wat waar is en wat onwaar houdt de mens al sinds het begin der tijden bezig. Dachten we tot voor kort dat we ons aan de feiten moesten houden, in de informatiesamenleving blijken de vermeende feiten vaak tegenstrijdig. Welke consequenties heeft dit voor ons beeld van de wereld, voor autoriteit en voor de democratie? Samen met Gogbot organiseren we 'Deep Truth'. Een hallucinerend project over dataïsme, nudging, conspiracy theorieën, sociale dilemma's, influencers. Met 'Deep Truth' houden we de vinger aan de pols van 2021.

met drie programma-lijnen onderzoekt Rijksmuseum Twenthe de komende vier jaren ons 21^e-eeuwse menselijk bestaan in een snel veranderende, globaliserende samenleving.

Jacob Ernst-Marcus. *Een Vrouw, zittende te spinnen, nevens haar een man met eene pijp in den mond (detail)*, 1815, ets op papier, Collectie Rijksmuseum Twenthe

Zomerjurk (petticoat model) van bedrukte katoen, Collectie De Museumfabriek

Zomerjurk

De Makerspace is een educatieve werkplaats voor scholen, families en professionals. Ouders met kinderen en grootouders met kleinkinderen weten de vernieuwde Museumfabriek inmiddels in groten getale te vinden om daar samen aan het werk te gaan in de werkplaats. Zelf weven, zeppelins bouwen, preparaten bestuderen, met arduino's robotjes knutselen, lichtgevende insecten maken...

Toen Rijksmuseum Twenthe in 1930 werd geopend was het een museum gebouwd naar de opvattingen over kunst en musea in die tijd. Kunst vertegenwoordigde het hogere. Van buiten en van binnen ademt het museumgebouw de verstillings- en geslotenheid van een klooster. Negentig jaar later is de plaats van musea in de samenleving echter compleet veranderd. Musea zijn gastvrije instellingen geworden die zich zo open mogelijk proberen op te stellen naar de buitenwereld. Plekken waar je van bijzondere zaken geniet, plekken waar je mensen ontmoet, waar je voor een lezing komt, waar je koffie drinkt, een lunch gebruikt, de winkel bezoekt. Musea in de 21e eeuw zijn toegankelijk, open en gastvrij.

